

Statens skolverks redovisning av uppdrag om ett nationellt professionsprogram

Sammanfattning

SKR föreslår att

- ett nationellt professionsprogram implementeras på ett sådant sätt att huvudmännen prioriterar att etablera lokala gemensamma strukturer för kompetensutveckling. Flera av förslagen stödjer denna inriktning.
- Lärarstiftelsen och Ifous ges i uppdrag att genomföra en pilotstudie för en databas för beprövad erfarenhet.
- lärosätena får i uppdrag att säkerställa att de individuella kurserna inom professionsprogrammet ska kopplas till det verksamhetsnära undervisningsutvecklande arbetet som utförs på förskollärares, lärares och rektorers egen arbetsplats och i så hög grad som möjligt utgår från den egna undervisningen/det egna ledarskapet.
- kurserna inom professionsprogrammet är flexibla i tid och rum så att elevernas undervisning påverkas så lite som möjligt.
- kursen VAK delas i två delar, VAK 1 med inriktning att granska sin egen och andras undervisning och VAK 2 med inriktning mot praktknära forskning.
- kompetensutveckling med anledning av nya reformer kan vara en del av professionsprogrammets kursutbud.
- kurser för handledare för vfu-studenter ska ingå i kursutbudet.
- kurser för att leda kollegor ges särskilt utrymme för förskollärare och lärare i fritidshem.
- dokumenterat deltagande i praktknära forskning och undervisningsutvecklande kompetensutveckling hos huvudman eller exempelvis Ifous ska ge avdrag motsvarande 7,5 hp på det antal poäng som behövs för att uppnå meritnivå 2. Kriterier för detta bör utarbetas av Professionsrådet.
- avdraget för publicerad praktknära forskning ökar från 7,5 hp till 15 hp för meritnivå 2.
- särskilda kurser inrättas för att förskollärare och lärare i fritidshem ska bli behöriga till forskarutbildning.

- specialpedagoger som arbetar undervisningsnära bör omfattas av professionsprogrammet även om de inte undervisar minst 50 procent.
- sjukhuslärare samt lärare för omhändertagna barn och unga inom SIS och Kriminalvården omfattas av professionsprogrammet.
- det ska vara möjligt för lärare att delta i kompetensutveckling utifrån egna önskemål utöver arbetstid.
- parterna blir en naturlig del i avstämningar om frågor som berör sådant som parterna idag äger att besluta om. På så sätt blir det tydligt vad som kan omhändertas inom ramen för kollektivavtal och vad som åligger stat och huvudman att finansiera och styra över. Andra frågor som behöver vara med i en avstämning med parterna är om man i det fortsatta arbetet avser lägga samman professionsprogrammet och karriärtjänstreformen.

SKR avstyrker

- en utveckling mot att särskilda befattningar med specifika arbetsuppgifter skapas av andra än huvudmän/arbetsgivare samt att arbetsledningsrätten kan komma att begränsas för förskollärare, lärare och rektorer.
- att kunskapsbidraget och statsbidraget för kvalitetshöjande åtgärder inom förskolan används för ändamålet men tillstyrker att statsbidrag för fortbildning används.

SKR förutsätter att de extrakostnader som uppstår ska finansieras enligt finansieringsprincipen och ser fram emot fortsatt dialog om detta. Statens långsiktiga och ekonomiska ansvar för förutsättningar att implementera professionsprogrammet behöver vara fristående från de som idag reglerar exempelvis arbetstid, kompetensutveckling och lön mellan parterna genom kollektivavtal.

1. Allmänna synpunkter

Skolverkets förslag om ett nationellt professionsprogram innehåller dels en nationell struktur för kompetensutveckling för förskollärare, lärare och rektorer, dels ett nationellt meriteringssystem för förskollärare och lärare. Skolverket har utarbetat förslaget i dialog med Rådet för professioner i skolväsendet (Professionsrådet).

Skolverket anger i sitt förslag att syftet med professionsprogrammet är, att ge förskollärare, lärare och rektorer nya möjligheter att utveckla sin professionella kompetens under hela sitt yrkesliv och leda till förbättrad undervisning i förskolan och skolan. Kompetensutvecklingen ska också bidra till en utbildning som vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

SKR delar Skolverkets bedömning att det mest kraftfulla sättet att förbättra kvaliteten i undervisningen och öka elevernas lärande utgår från det som Skolverket kallar professionella lärandegemenskaper, det vill säga att det finns lokala strukturer där förskollärare och lärare på ett systematiskt sätt tillsammans kan utveckla undervisningen. Forskningen visar även att en viktig faktor för hög måluppfyllelse i förskola och skola är när hela kollegiet samarbetar och gemensamt strävar mot samma mål. Synpunkterna nedan ska därför ses i ljuset av SKR:s bedömning av hur ett sådant kollegialt ansvarstagande kan stärkas på bästa sätt.

2. Ramverk för ett nationellt professionsprogram

Vilken effekt som professionsprogrammet kommer att få är enligt Skolverket avhängigt av dess implementering. **SKR delar den bedömningen men föreslår att** ett nationellt professionsprogram implementeras på ett sådant sätt att huvudmännen kan prioritera att etablera lokala gemensamma strukturer för kompetensutveckling som blir långsiktigt hållbart. Det är också lokala professionella strukturer som stärker en skola på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. **SKR pekar** på att Ifous och andra aktörer kan vara ett stöd för skolhuvudmännens arbete på området.

I Skolverkets förslag beskrivs hur det lokala och gemensamma arbetet bör vara grunden för att utveckla undervisningen. Samtidigt anges att det är de externa högskolekurserna som är meriterande. SKR menar att risk är att huvudmännen prioriterar att organisera för deltagande i de externa högskolekurserna, vilket skulle motverka det mest effektiva sättet att arbeta.

För att huvudmän och rektorer ska prioritera att skapa de professionella lärargemenskaperna och stärka det kollegiala ansvarstagandet föreslår SKR en del förändringar i utformningen av det nationella professionsprogrammet. Det gäller både innehåll och form för kompetensutvecklingen och ökad möjlighet att låta det lokala arbetet utgöra meriteringsgrund, förutsatt att vissa kriterier möts.

2.1. Pilotprojekt för att stärka beprövad erfarenhet

SKR tillstyrker att en databas för beprövad erfarenhet inrättas som drivs av professionen och stöds och sprids av huvudmännen. **SKR föreslår** att det blir en del av statens finansiella åtagande inom professionsprogrammet. Vidare **föreslår SKR**, som ett första steg, att Lärarstiftelsen och Ifous får i uppdrag att genomföra en pilotstudie för att undersöka hur en stödstruktur kan underlätta för lärare att dokumentera och publicera sina erfarenheter för att andra lärare i sin tur ska kunna bepröva dessa,

3. Innehåll i en nationell struktur för kompetensutveckling

Som anges ovan delar SKR Skolverkets bedömning om vikten av det som Skolverket kallar professionella lärandegemenskaper. Deltagande i de individuella kurser som tillsammans bildar den nationella strukturen för kompetensutveckling i professionsprogrammet bör därför i sig främja det lokala kollegiala ansvarstagandet för att utveckla barns och elevers lärande.

SKR föreslår därför att lärosätena får i uppdrag att säkerställa att de individuella kurserna inom professionsprogrammet ska kopplas till det verksamhetsnära undervisningsutvecklande arbetet som utförs på förskollärares, lärares och rektorers egen arbetsplats.

3.1. Innehåll i professionsprogrammets kompetensutveckling för förskollärare och lärare

SKR tillstyrker Skolverkets förslag att kompetensutvecklingen ska kunna ge såväl bredd, fördjupning och specialisering.

SKR föreslår dock att den obligatoriska uppdragsutbildningen *Vidareutveckling och analys av kvalitet i undervisningen (VAK)* bör delas upp i två delar, till skillnad mot föreslagets enda kurs. VAK1 bör behållas med den inriktning som föreslås (att kunna granska sin egen och andras undervisning vad gäller kvalitet) och som knyts till meriteringsnivå 2. VAK2 menar SKR ska bygga på VAK1 men med en inriktning mot forskningsmetodiska och vetenskapsteoretiska frågor av relevans för den praktiska forskningen. VAK2 bör krävas för att uppnå meriteringsnivå 3. SKR menar att genom att göra två VAK-kurser byggs det också in en naturlig progression mellan nivå 2 och 3.

SKR föreslår även att kompetensutveckling för att införa reformer kan vara en av professionsprogrammets kursutbud. Under de kommande åren handlar det till exempel om förändrade läroplaner, betygssystem och en rad andra frågor. All sådan kompetensutveckling behöver inte vara högskolekurser, men då så är fallet bör dessa kurser kunna vara en del av professionsprogrammet. Skälen för detta är att dessa reformer genomförs för att stärka barns och elevers lärande, är undervisningsnära och ger utvecklingsbehov hos förskollärare, lärare och rektorer. Det är även reformer som de kommande åren kommer att kräva tid för kompetensutveckling för de förskollärare, lärare och rektorer som idag är yrkesaktiva.

SKR delar Skolverkets bedömning att professionsprogrammet blir en del i samtliga lärares yrkesutveckling, efter grundutbildningen och introduktionsperioden. Kurser för att vara mentor för nyexaminerade ingår

enligt förslaget i professionsprogrammets utbud och **SKR föreslår** att även kurser för att handleda vfu-studenter ska ingå.

SKR föreslår att kurser för att leda kollegor ges särskilt utrymme för förskollärare och lärare i fritidshem. Där finns ett särskilt behov att utvecklas i att leda kollegor i undervisningen, eftersom andra yrkesgrupper medverkar i den undervisning som bedrivs under ledning av förskolläraren eller läraren.

3.2. Former för professionsprogrammets kompetensutveckling för förskollärare och lärare

Som tidigare nämnts anser SKR att utformning och implementering av professionsprogrammet bör göras så att det lokala kollegiala ansvarstagandet för barns och elevers lärande stärks. Det behöver även botten i de vardagliga undervisningssituationer som förskolläraren, läraren eller rektorn befinner sig i för att så tydligt som möjligt kunna stärka den professionella utvecklingen. SKR menar att det finns en risk att med nuvarande utformning kommer inte förslaget att stärka det kollegiala ansvarstagandet i tillräcklig utsträckning, även om Skolverkets ambition är tydligt den samma som SKR: s.

SKR föreslår därför följande för att ge tydligare genomslag i förbättrad undervisning:

- De kurser som högskolorna genomför bör kunna förläggas på distans med möjlighet att kombinera kursinnehållet med de sammanhang för lärande som finns på den egna förskolan eller skolan, i de fall där så är lämpligt.
- För att barnens och elevernas undervisning inte ska påverkas negativt är det även önskvärt att högskolans kurser erbjuds på ett sådant sätt att de är flexibla i tid och plats, och påverka elevernas undervisningstid så lite som möjligt. Detta ökar möjligheterna för förskollärare och lärare att delta.
- Kurser som syftar till fördjupning och specialisering inom professionsprogrammet bör grundas i förskollärarens och lärarens egen verksamhet. Uppgifter inom kurserna bör följaktligen i så hög utsträckning som möjligt utgå från den egna verksamheten. Lärosätena bör även sträva efter att inslag i varje kurs stärker det kollegiala lärandet och kan utföras tillsammans med kollegor. På så sätt bidrar lärosätenas kurser till att stärka de lokala strukturerna såväl som att utveckla undervisningen.

3.3 Professionsprogrammets kompetensutveckling för rektorer

SKR tillstyrker Skolverkets förslag om kompetensutveckling för rektorer. **SKR anser dessutom** att utbildningen behöver främja goda pedagogiska ledare men även stärka rektorn som chef och ledare för verksamheten i stort. På så sätt kan man som rektor bäst ta sitt ansvar för att skapa strukturer och stödja medarbetarna så att undervisningsskickligheten främjas. I detta ingår att bedöma och främja enskilda medarbetares utveckling inom de områden som behövs för att möta styrdokumentens mål. Det ingår även att skapa goda strukturer för personalgruppen som helhet så att medarbetarnas kompetenser kan verka på bästa sätt, såväl inom lärarkollektivet som mellan yrkesgrupper. Kompetensutvecklingen för rektorer behöver också stödja detta arbete.

SKR tillstyrker strukturen för kompetensutveckling för rektorer och **föreslår** samma tillägg som för förskollärare och lärare, nämligen att:

- Innehållet i professionsprogrammet även kan vara sådan kompetensutveckling som syftar till att genomföra undervisningsnära reformer. Exempel på ett sådant område är att stödja god undervisning som ett led i att främja studiero enligt skollagen.
- De konkreta uppgifterna under kurserna knyts till sådant som är aktuellt i den egna verksamheten så att de förbättringar som uppnås i närtid leder till att rektorn bättre leder och utvecklar verksamheten samt leder och utvecklar förskollärare och lärare så att de i sin tur bedriver en bättre undervisning.
- Även för rektorer bör formerna främja ett kollegialt ansvarstagande, såsom exempelvis lärgrupper inom utbildningen och nya kunskaper och färdigheter vilka kan omsättas i det kollegiala arbetet i rektorsgrupper hos huvudmannen.

4. Meriteringsnivåer och villkor för meritering

För att stärka de lokala professionella lärandegemenskaper som beskrivits ovan föreslår SKR ytterligare möjligheter att minska antalet högskolepoäng för att nå meriteringsnivå 2. SKR föreslår att genom att delta i praktiktäta forskning och kollegiala sammanhang som anordnas av huvudmannen ska bli meriterande så främjas huvudmäns ansvarstagande för att skapa goda kollegiala lärandestrukturer skapas. För att vara meriterande ska det dock finnas tydliga strukturer som dokumenterar lärandet. Exempel på sådana sammanhang som finns idag är Ifous FoU-program, olika former av forskningscirkel etc. Avdrag för meriteringen bör ske inom professionsprogrammet på samma sätt som Skolverkets

förslag för deltagande i praktiktäna forskning. Enligt Skolverkets förslag ska ett avdrag i meriteringen om 60 hp för meritnivå 2 minskas med 7,5 hp om lärare har publicerat utbildningsvetenskaplig forskning.

SKR föreslår därmed att:

- Dokumenterat deltagande i praktiktäna forskning och undervisningsutvecklande kompetensutveckling ska ge avdrag med 7,5 hp på det antal högskolepoäng som behövs för att nå meritnivå 2. För att detta ska bli aktuellt behöver det finnas goda strukturer för arbetet. Förskollärares, lärares eller rektorers aktiva deltagande behöver också dokumenteras. Det behöver därmed finnas kriterier för att kunna ge avdrag. Hur dessa kriterier ska utformas kan vara en uppgift för Professionsrådet att ta fram.
- SKR tillstyrker Skolverkets förslag att publicering av praktiktäna forskning ska ge 7,5 hp avdrag, men föreslår samtidigt att detta läggs till de 7,5 hp som föreslås i punkten ovan och att publicering av praktiktäna forskning därmed ger ett sammanlagt avdrag av 15 hp så att det krävs kurser om 45 hp för att uppnå meritnivå 2.

Syftet med detta förslag är att stärka huvudmännens incitament att skapa sådana strukturerade undervisningsutvecklande miljöer och program samt att det finns tillräckliga incitament att genomföra det omfattande arbete som det innebär för en yrkesaktiv lärare att publicera praktiktäna forskning.

SKR föreslår även att:

- Särskilda kurser inrättas för att förskollärare och lärare i fritidshem ska bli behöriga till forskarutbildning. På så sätt ökar möjligheterna för förskollärare och lärare i fritidshem att uppnå meriteringsnivå 3. SKR tillstyrker Skolverkets förslag att förskollärare och lärare i fritidshem uppnår meriteringsnivå 1 och 2 på samma sätt som övriga lärare.
- Undervisande speciallärare och specialpedagoger bör i kraft av den fördjupning/specialisering de redan genomgått efter lärarexamen uppnå nivå 2 när de har genomgått VAK.
- Som angivits tidigare föreslår SKR att den obligatoriska uppdragsutbildningen *Vidareutveckling och analys av kvaliteten i undervisningen* (VAK) görs till två kurser – VAK1 (för meriteringsnivå 2) och VAK2 (för meriteringsnivå 3) samt att både VAK1 och 2 krävs för meriteringsnivå 3.

4.1. Ytterligare lärarkategorier bör ingå i professionsprogrammet

SKR föreslår att specialpedagoger som arbetar undervisningsnära bör omfattas av professionsprogrammet även om de inte undervisar 50 procent, vilket anges i Skolverkets förslag.

SKR föreslår att även sjukhuslärare samt lärare för omhändertagna barn och unga inom SIS och Kriminalvården omfattas av professionsprogrammet. Det är väsentligt att skolgången för dessa elever ges så goda möjligheter som möjligt, vilket inkluderar dessa lärares möjligheter till kompetensutveckling och meritering på samma villkor som övriga lärare.

4.2. Framtida koppling mellan meritering och uppdrag, karriärtjänstreform och arbetsuppgifter

Beslut om eventuell koppling till lön ligger inom parternas ansvarsområde. I dagens löneavtal mellan parterna på kommunal sektor ligger sådant beslut på enskild rektor. En uppnådd meriteringsnivå i det föreslagna professionsprogrammet kan i sig inte per automatik innebära förändring av lön. Ett nytt uppdrag eller nya ansvarsområden kan föranleda bedömning av ny lön. Ökad skicklighet eller ytterligare kunskap bedöms i förhållande till åstadkomna resultat inom ramen för chefers ansvar att värdera prestationer och resultat. Detta görs i samband med årlig löneöversyn och vid tillsättning av ny tjänst (eller uppdrag).

4.2.1. Problematiskt att koppla meritering till karriärtjänster

SKR påtalar att det finns en rad problematiska frågor att lösa ut i det fall en framtida koppling mellan meritering och karriärtjänstreformen kommer att genomföras. För att ge legitimitet i en övergång behöver förutsättningarna vara goda, och då behöver en rad hänsyn tas.

Förändringen får inte innebära att arbetsgivarens möjligheter (och rätt) att leda och fördela arbetet inskränks. Eftersom meriteringen är valfri för lärare kan inte arbetsgivaren påverka vilka av medarbetarna som kan ges karriärtjänster.

Det statsbidrag som är knutet till karriärtjänster idag begränsar även i vilka skolformer man (med statliga medel) kan koppla samman meritering och karriärtjänst. Idag finns inte karriärtjänster i förskolan och fritidshemmet i samma utsträckning som i grundskolan och gymnasieskolan. För att det ska vara möjligt att införliva karriärtjänster i professionsprogrammet måste förutsättningarna vara de samma för alla förskollärare och lärare.

4.2.2. SKR motsätter sig en utveckling mot att arbetsuppgifter knyts till meritering

SKR avstyrker en utveckling mot att särskilda befattningar med specifika arbetsuppgifter skapas av andra än huvudmän/arbetsgivare. Däremot ser SKR att ett välutvecklat system för kompetensutveckling med innehåll och form som stödjer de lokala behoven i sig kommer att ge en hög samstämmighet mellan de kompetenser och färdigheter som verksamheterna behöver och de som förskollärare, lärare och rektorer som har genomgått professionsprogrammet har uppnått. Att det innehåll som utvecklas möter de behov som finns i verksamheterna kommer därför att avgöra hur väl en meritering stämmer överens med befattningar och arbetsuppgifter.

En eventuell reglering av arbetsuppgifter utifrån meriteringsnivåer kringgår arbetsgivarens ansvar att leda och fördela arbetet och utse den medarbetare som är mest lämplig för en uppgift att utföra denna.

SKR motsätter sig att arbetsledningsrätten kan komma att begränsas för förskollärare, lärare och rektorer. Det finns inte någon annan del av arbetsmarknaden med motsvarande lagstiftning och SKR ser inte att det är motiverat med en sådan detaljreglering inom skolväsendet.

De uppgifter som anges är inte självklart kopplade till det som meriteringen innebär. Det kan finnas medarbetare som ännu inte arbetat tillräckligt länge eller inte har intresse av att meritera sig och som samtidigt är den mest lämpliga för en specifik arbetsuppgift. I dessa fall måste arbetsgivaren kunna ge denna en arbetsuppgift.

Exempel på detta är om en nyexaminerad lärare med forskningserfarenhet som inte blir meriterad förrän efter flera år, och först då kan få ansvar att leda forskningscirkel. Ett annat exempel är om meritering kopplas till möjligheterna att vara vfu-handledare, vilket skulle försvåra möjligheterna att erbjuda vfu. Redan idag är det ett pussel att få till handledare med rätt behörigheter.

5. Hur meriteringsvillkoret undervisning av hög kvalitet kan bedömas

Ett syfte med att skapa ett nationellt professionsprogram har varit att stärka förskollärares och lärares undervisningsskicklighet. I förslaget finns dock ingen bedömning av detta för att uppnå högre meritnivåer. Förslaget ligger

därmed närmare det förslag som SKR tidigare presenterat tillsammans med övriga huvudmannorganisationer. I detta kopplades meritering till etablerade högskoleexamina och kopplades i övrigt inte specifikt till särskilda tjänster hos huvudmannen. **SKR anser** att professionsprogrammet i framtiden kan utvecklas mot en sådan koppling till ordinarie högskoleexamina istället för att inkludera en särskild bedömning av undervisningsskicklighet.

6. Ramfaktorers påverkan på hur professionsprogrammet kan realiseras och nå legitimitet hos målgrupperna

En god struktur och implementering av professionsprogrammet ställer olika krav på olika aktörer inom skolväsendet. Här **anger SKR bedömningar** om hur ansvar och befogenheter bör fördelas för att uppfylla professionsprogrammets intentioner, när detta antingen inte är tydligt i Skolverkets förslag, eller SKR:s bedömning skiljer sig från Skolverkets.

6.1. Statens ansvar

SKR anser att staten ska tillhandahålla de resurser och förutsättningar som krävs för att genomföra programmet. Enligt SKR handlar det framför allt om att:

1. Staten behöver tillse att lärosätena ges både resurser och förutsättningar för att erbjuda kurser på ett sådant sätt att förskollärare, lärare och rektorer ges reella möjligheter att delta. SKR:s synpunkter på hur en sådan utformning bör se ut utvecklas ovan.
2. Staten behöver genom sina myndigheter på skolområdet skapa en sammanhållen struktur för professionsprogrammet som:
 - möjliggör deltagande för legitimerade förskollärare, lärare och rektorer över tid och,
 - tillåter att programmet i sig utvecklas utifrån en förändrad omvärld eller oförutsedda konsekvenser, samt
 - ger en effektiv styrning av statens samlade verksamheter i syfte att stödja barn och elevers lärande på bästa sätt.
3. Staten behöver ta ett långsiktigt och ekonomiskt ansvar för förutsättningar för enskilda förskollärares, lärares och rektorers deltagande i såväl kompetensutvecklingen som meriteringen. Sådana förutsättningar behöver vara fristående från de som idag reglerar exempelvis arbetstid, kompetensutveckling och lön mellan parterna genom kollektivavtal. Dels varierar kollektivavtalade

villkor för olika lärargrupper, huvudmän och sektorer, dels kan villkor variera över tid, eftersom de beslutas genom förhandlingar av andra än de som beslutar om professionsprogrammet.

6.2. Skolhuvudmännens ansvar

Skolans huvudmän ska enligt skollagen ”ge legitimerade lärare och förskollärare möjlighet att delta i sådan kompetensutveckling inom det nationella professionsprogrammet som bidrar till att öka yrkesskickligheten och som kan ligga till grund för ett beslut om en sådan meriteringsnivå.”

Hur lagen ska uttolkas är en av de frågor som Skolverket anser avgörande för implementeringen. Det är idag inte tydligt vare sig i skollagen eller i Skolverkets förslag vilken omfattning av kompetensutveckling som förslaget förväntas leda till, vilket försvårar implementeringsprocessen. Förberedelserna hos huvudmännen blir olika om man ska förbereda för att en lärare genomgår professionsprogrammets kompetensutveckling löpande, eller fokuserat under några få år med längre mellanrum emellan samt hur många lärare som förutsätts delta från en huvudman vid en given punkt. Det finns angivet omfattning av kompetensutveckling för olika meriteringsnivåer, men inte hur detta ska fördelas över tid eller mellan lärare. **SKR anser** att det ska vara möjligt att delta i kompetensutvecklingen i olika omfattning (av en heltid) samtidigt som den tid som huvudmannen avsätter för kompetensutveckling även ska inrymma annat än professionsprogrammet. Hur många lärare som ska delta och tiden för detta återstår att konkretisera, och avgörs även av statens ekonomiska insatser för att finansiera reformen samt hur stor kapacitet som behövs på lärosätena.

6.3. Rektors ansvar

SKR anser att rektorns ska prioritera att skapa systematiska och effektiva strukturer på den egna enheten så att förskollärare och lärare utvecklas kontinuerligt på ett sådant sätt att det främjar barnens och elevernas lärande. SKR instämmer här i Skolverkets förslag, men ser en risk att förslaget istället kommer att innebära att för stort fokus kommer att ligga på lärares deltagande i högskolekurser som inte lika tydligt kommer att utveckla lärarens undervisning.

SKR delar Skolverkets bedömning att det är rektorn som ansvarar för att de kompetensutvecklande insatser som görs, också inom professionsprogrammet, och har den egna enhetens barns och elevers lärande i fokus.

Eftersom det inte är tydligt i Skolverkets förslag i vilken omfattning undervisning kommer att bedrivas av vikarier, vill **SKR poängtera** att det finns en målkonflikt mellan lärares deltagande i kompetensutveckling och att tillse barns och elevers rätt till undervisning av behöriga lärare. Det blir därför viktigt att utforma professionsprogrammet på ett sådant sätt att undervisningen påverkas i så liten utsträckning som möjligt.

6.4. Lärarnas ansvar

SKR vill understryka att Skolverkets förslag bygger på att samtliga lärare ansvarar för att stärka det gemensamma ansvarstagandet genom att tillsammans med kollegor delta i och utveckla professionella lärandemiljöer. De ansvarar också för att genom hela yrkeslivet delta i individuell kompetensutveckling inom ramen för professionsprogrammet inom de områden som rektor bedömer bäst främjar barns och elevers lärande.

SKR tillstyrker Skolverkets förslag att kompetensutvecklingen som genomförs på arbetstid ska utgå från verksamhetens identifierade behov. **SKR föreslår** att det samtidigt ska vara möjligt för lärare att delta i kompetensutveckling inom professionsprogrammet utifrån egna önskemål *utöver* arbetstid. Såväl kompetensutvecklingen som läraren deltar i på sin arbetstid som på sin fritid ska kunna vara en del i meritering.

6.5. Finansiering av förslagen

SKR anser att kostnaderna för förslaget behöver utvecklas. Det är inte tydligt i förslaget vad kostnaderna för att införa och driva professionsprogrammet kommer att vara, vilket även är avhängigt av vilken omfattning som professionsprogrammet kommer att ha. SKR anger ovan den övergripande synen på var ansvaret för olika delar av genomförandet ligger. **SKR förutsätter** att de extrakostnader som uppstår ska finansieras enligt finansieringsprincipen och ser fram emot fortsatt dialog om detta.

I förslaget resonerar Skolverket om befintliga statsbidrag som kan användas för ändamålet.

SKR tillstyrker att statsbidrag som idag tillhandahålls för olika former av fortbildning kan användas för professionsprogrammet. Det statsbidrag som finns för praktisk forskning kan användas i den mån det är sådant som leder till del av meriteringen.

SKR avstyrker att kunskapsbidraget och statsbidraget för kvalitetshöjande åtgärder inom förskolan används för ändamålet. Skälen för detta är framför allt att det inte fördelas lika över landet, och deltagandet behöver resurssättas på samma sätt överallt. Syftet med detta bidrag är att stärka

förskolan och skolan utifrån olika behov som finns utifrån barns och elevers socioekonomiska bakgrund och används redan och behövs för detta ändamål, såväl inom som mellan kommuner.

7. Rådets roll efter att regeringsredovisningen lämnats

Som tidigare angivits **föreslår SKR** att Professionsrådet bör ta fram förslag för hur man kan utforma kriterier för att strukturerade, kollegiala strukturer för lärande respektive forskning hos en skolhuvudman eller motsvarande ska kunna vara en del av meriteringen till meritnivå 2.

Som anges ovan **anser SKR** att staten behöver ta ansvar för förutsättningar för enskilda förskollärares, lärares och rektorers deltagande i såväl kompetensutveckling som meritering. Sådana förutsättningar behöver vara fristående från de som idag reglerar exempelvis arbetstid, kompetensutveckling och lön mellan parterna genom kollektivavtal. I nuvarande förslag är det inte tydligt hur detta förhåller sig, och i förslaget anges att vissa frågor överlämnas till parterna. Framgent **föreslår SKR** att parterna är en naturlig del i avstämningar om dessa frågor så att det blir tydligt vad som kan omhändertas inom ramen för kollektivavtal och vad som åligger stat och huvudman att finansiera och styra över. Andra frågor som behöver vara med i en avstämning med parterna är om man i det fortsatta arbetet avser lägga samman professionsprogrammet och karriärtjänstreformen.

På motsvarande sätt behöver avstämning ske med skolhuvudmännen för frågor som det idag åligger dem att besluta.

Sveriges Kommuner och Regioner

Anders Henriksson
Ordförande